

osebkov prisojnega zimnika v obdobju, ko zanj doslej iz Slovenije, z izjemo anekdotičnega mikološko-odonatološkega opazovanja konec novembra na Goriškem (BEDJANIČ 1997), še nismo imeli konkretnih objavljenih ali neobjavljenih podatkov (BEDJANIČ, 2007). Ob tem pa seveda ne smemo pozabiti na prav posebno zanimivost - namreč na poldrugo stoletje staro poročilo o najdbi pod kamnom sedečega prisojnega zimnika, ki ga je znani avstrijski zdravnik in entomolog Franz Löw našel januarja, davnega leta 1856 blizu Tolmina (Löw, 1866).

LITERATURA:

BEDJANIČ, M., 1997. Žival meseca aprila: Prisojni zimnik (*Sympecma fusca*). *Proteus* 59(8): 387-389, 399.

BEDJANIČ, M., 2007. Drobtinice in ocvirki: Zanimiva aprilska opazovanja kačjih pastirjev na Štajerskem. *Erjavecija* 22: 22-26.

LÖW, F., 1866. Zoologische notizen. Erste Serie. *Verh. zool.-bot. Ges. Wien* 16: 943-956.

(B. KUMAR)

PRISOJNI ZIMNIK *SYMPECMA FUSCA* TUDI NA POHORJU

Prisojni zimnik *Sympecma fusca* je v Sloveniji in tudi drugod po Evropi razširjen predvsem v nižinskih predelih, njegovo bivališče pa so najpogostejše ribniki ali mlake z dobro razvitim pasom vodnega in obrežnega rastlinstva. Zanj je pomembna tudi prisotnost različnih rastlinskih struktur v in ob vodi ter tudi v širši okolici vodnega bivališča - pa naj gre tu za pas trstičja ob bregu, na vodi plavajoče odmrle dele rastlin ali pas nepokošene trave in grmovja v okolici, kjer se živali zadržujejo jeseni in ob prvih sončnih dnevih konec zime.

Tudi v severovzhodni Sloveniji velja prisojni zimnik za nižinsko vrsto stoječih voda. V pregledu favne kačjih pastirjih območja med Pohorjem in Haložami (BEDJANIČ, 2009) je prisotnost vrste zabeležena na vseh podrobneje obdelanih območjih, z izjemo Pohorja. Prvo omembo pojavljanja prisojnega zimnika tudi na Pohorju je brez konkretnih navedb najti v dveh elaboratih, ki sem ju pripravljajal za Zavod RS za varstvo narave (BEDJANIČ, 2010; 2011). Dejansko so se omenjene omembe in seveda sama najdba iz leta 2007 dejansko nanašale na obronke Pohorja. O sami najdbi podrobneje poročam v nadaljevanju, dodajam pa ji tudi povsem novo iz leta 2011, ki kaže, da prisojnemu zimniku tudi ovršje Pohorja nikakor ni tuje.

Prvič me je prisojni zimnik na obronkih Pohorja presenetil 30-XI-2007 in sicer na termofilnem travnem pobočju ob Janezovem Grabnu, 600 metrov južno od kmetije Marof v Ogljenšaku pri Zgornji Polskavi (x 545544, y 143087, alt. 430 m). Opazoval sem osamljeno odraslo samičko, najdba pa je zanimiva zato, ker v

neposredni okolici vsaj enega ali dveh kilometrov ni življenjskih okolij, kjer bi se vrsta razvijala in je tako samička do omenjene lokacije morala preleteti kar pošteno razdaljo.

Resnično presenečenje pa sem doživel letos jeseni, ko smo se 11-IX-2011 z družino odpravili na ribnik Ribnik, znan tudi pod imenom Jezerc, ki leži 4 kilometre severno od športnega centra Rogla, ob Radoljni in cesti Pesek-Lovrenc na Pohorju (x 525538, y 149604, alt. 1.230 m). V lepem in toplem pozno poletnem vremenu siceršnja odonatološka slika z obvodno zverco *Lestes sponsa*, bleščečim zmotcem *Enallagma cyathigerum*, barjansko devo *Aeshna juncea*, zelenomodro devo *Aeshna cyanea* in krvavordečim kamenjakom *Sympetrum sanguineum*, ni dosti odstopala od pričakovanega.

SLIKA 1: Ribnik »Ribnik« ali »Jezerc« leži severno od Rogle in trenutno kaže idilično podobo. Populacija kačjih pastirjev se po dolgotrajnem izpustu pred desetletjem počasi obnavlja in gotovo se bodo tukaj ponovno naselile tudi nekatere ogrožene barjanske vrste. Treba pa je prepovedati nenadzorovane izpuste vode in naselitev rib. (Foto: M. Bedjanič)

Ko pa sem preko pasu v vodi brodil skozi gosti sestoj vodne preslice na severni strani ribnika, mi je pogled naenkrat pritegnil počasi frfotajoč let sveže preobraženega enakokrilega kačjega pastirja. Uspelo mi ga je ujeti in pred mano ni bil nihče drug, kot sveže preobražena samička prisojnega zimnika *Sympecma fusca*! Čeprav je ribnik lepo zaraščen in skozi človeške oči vsekakor ustreza tipu bivališča, ki je po godu prisojnemu zimniku, pa preseneča znatna nadmorska višina, ki tukaj znaša kar 1.230 metrov. Tudi izjemno pozen datum preobrazbe je presenetljiv, če

vemo, da se v nižinah nova generacija prisojnih zimnikov preobraža med koncem junija začetkom avgusta. Po drugi strani pa slednje seveda sovпада s precejšnjo nadmorsko višino in je vsaj na prvi pogled logična posledica hladnejše klime.

Iz hribovskega sveta je bilo doslej v Sloveniji o prisojnem zimniku zelo malo podatkov. Še najbližje rekordni nadmorski višini bivališča vrste na Pohorju je Bloška planota z nadmorsko višino »le« 750 metrov, kjer je o najdbi prisojnega zimnika v okolici Bloškega jezera poročal KOTARAC (1999). S potrditvijo razvoja prisojnega zimnika skorajda na ovršju Pohorja je tako zanj letvica višinskih rekordov pojavljanja postavljena zelo visoko. Vsekakor pa v kontekstu izjemno zanimive biologije in fenologije vrste ne manjka drugih terenskih izzivov, ki lahko – pa četudi le kot drobtinice ali ocvirki v našem biltenu – drug za drugim počasi dopolnijo sliko poznavanja biologije in ekologije prisojnega zimnika pri nas.

LITERATURA:

- BEDJANIČ, M., 1997. Žival meseca aprila: Prisojni zimnik (*Sympecma fusca*). *Proteus* 59(8): 387-389, 399.
- BEDJANIČ, M., 2009. O kačjih pastirjih območja med Pohorjem in Haložami (*Insecta: Odonata*). V: S. Gradišnik (ured.), *Zbornik občine Slovenska Bistrica III: Svet med Pohorjem in Bočem*, str. 549-577, Zavod za kulturo Slovenska Bistrica, Slovenska Bistrica. 773+iii str.
- BEDJANIČ, M., 2010. *Seznam vrst kačjih pastirjev (Insecta: Odonata) Pohorja z odonatološko bibliografijo*. Gradivo za Zavod RS za varstvo narave – projekt NATREG, Slovenska Bistrica. 9 str.
- BEDJANIČ, M., 2011. *Projekt »Varstvo in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji – WETMAN 2011-2015«, Popis začetnega stanja in raziskave vpliva projektnih aktivnosti na populacije kačjih pastirjev (Odonata): pilotno območje Pohorje (mejniki 1)*. Elaborat za Zavod RS za varstvo narave, Slovenska Bistrica. 57 str.
- KOTARAC, M., 1999. Kačji pastirji (*Odonata*). V: K. Pobljšaj (ured.), *Inventarizacija flore in vegetacije ter favne Bloške planote: Poročilo za MOP – Upravo RS za varstvo narave*, str. 46-62, Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana.

(M. BEDJANIČ)

VESLANJE PO REKI MREŽNICI NA HRVAŠKEM

Po treh letih pregovarjanja se nam je letošnje poletje končno uspelo dogovoriti za veslaški vikend na reki Mrežnici (Karlovac, Hrvaška). Tako smo s prijatelji preživeli lep sobotni in nedeljski dan, 27-VIII in 28-VIII-2011, na veslanju, kjer smo v dveh dneh 11 ur preživeli na vodi. Odveslali smo kar zajeten odsek Mrežnice od naselja Primišlje, 35 kilometrov JJV od Karlovca, pa do vasi Zvečaj, 8 kilometrov JV od Duge Rese. Vreme je bilo za nas povsem ugodno, saj so bile temperature čez dan visoke, sonce pa je nabijalo le kratek del dneva. Seveda pa se pri tem popotovanju nisem mogel izogniti, da ne bi »komaradov«, ki so bili po profilu FDV-jevci, pravnica, umetnica in strojnik, popeljal tudi v svet kačjih pastirjev, nekaj malega pa je moji boljši polovici uspelo dodati tudi iz sveta metuljev.